

Kmečki bal v Križevcih pri Ljutomeru

Povezal generacije in oživel prleško tradicijo

D. H.

Kmečki bal v Križevcih je povezal prebivalce vseh generacij, obiskovalcem pa ponudil podoživetje nekdanje običaje, življenje na vasi, lokalno tradicijo, bogato kulturno dediščino in prleško kulinariko, predvsem prleški kropec.

Osrednji del prireditve, ki ga je pripravila Občina Križevci s partnerji PGD Logarovci, Turistična kmetija Darinka Kolar in Mlin Stajanko, je bila povorka, v kateri so se predstavile vasi občine ter društva, tudi iz sosednjih občin. Pred začetkom je zbrane v prleškem narečju nagovoril župan Križevcev **Branko Slavinec**, **Marjan Kolar** pa je od župana prejel dovoljenje za izvedbo povorke. Vseh 16 vasi občine se je predstavilo s svojo značilno podobo, grbom, ljudmi, običaji, predvsem starimi kmečkimi opravili, kot so čiščenje semen in priprava žit za mlin, sodarstvo, pletenje košar, izdelava jabolčnika, klepanje kose, luščenje koruze, prebiranje krompirja in še marsikaj drugega. V povorki so sodelovali tudi traktorski veterani iz Stare Gore ter člani Društva Oldtimer s sedežem v Bolehnečicah in Društvo vinogradnikov Mala Nedelja z vinsko kraljico.

Logarovski Danfaristi so z več kot sto let staro mlatilnico in prav tako starim traktorjem, ki je poganjal jermen mlatilnice, prikazali, kako se je nekoč mlatilo žito. Tako kot nekoč na kmetiji so tudi tokrat ves čas gospodinje iz Logarovcev mesile in pekle prleške kropce. Dogajanje so popestrili folkloristi Društva upokoencev Križevci pri Ljutomeru in godbeniki KUD Muzika Križevci, prijetno druženje pa se je ob glasbi in plesu dogajalo še ves večer.

V okviru kmečkega bala sta v organizaciji Društva kmetič Križevci – Veržej in Zveze kmetič Slovenije potekala 1. državno ocenjevanje in razstava prleških kropcev. V peki te prleške dobrote se je pomerilo kar 51 mojstric in mojstrov. Več o tem preberite na strani 20.

Kmečki bal v Križevcih se je zgodil po mnogih letih in bil več kot le praznik. Na enem mestu je združil preteklost, sedanjost in prihodnost ter dokazal, da ima Prlekija za svojo tradicijo še kako močno srce. Kot so zapisali na Občini, je Kmečki bal uspel, ker so ga ustvarjali ljudje za ljudi. Uspelo je, ker so stopili skupaj ter pokazali, da tradicija ni nekaj, kar zgolj ohranjajo – je nekaj, kar skupaj živijo in predajajo naprej.

Tako so nekoč mlatili žito.

Prikaz nekdanjih kmečkih opravil so predstavili vaščani Bolehnečicev.

Sodarstvo so predstavili vaščani Borecev.

Polja moči

Medgeneracijski odnosi na družinskih kmetijah: med oporo in izzivi

Tisa Kučan Lah

Kmetijstvo je v Sloveniji tesno povezano z družinskim življenjem. Po podatkih za leto 2023 v veliki večini slovenskih kmetij (95 %) glavnino delovne sile predstavljajo družinski člani. Takšna organizacija dela prinaša številne prednosti: medsebojno pomoč in oporo, delitev kmetijskih in gospodinskih opravil ter podporo pri skrbi za otroke in starejše družinske člane.

Fotografija: magnific.com

Pomen medgeneracijske pomoči potrjuje tudi raziskava o medgeneracijskih odnosih v Sloveniji, ki je pokazala, da kmečko prebivalstvo daje večji pomen dajanju in prejemanju pomoči med generacijami kot podeželsko in še posebej mestno prebivalstvo. Prav medsebojna povezanost, sodelovanje in prenos znanja so pomembni temelji slovenskih družinskih kmetij.

Življenje in delo v skupnem družinskem okolju pa lahko prinašata tudi določene izzive. Na družinski kmetiji se delo in zasebno življenje pogosto prepletata, zato je včasih težko najti prostor za počitek in odmik od vsakodnevnih obveznosti. Poleg

tega na številnih kmetijah skupaj živijo in delajo različne generacije, ki imajo lahko različne poglede na delo, razvoj kmetije in organizacijo vsakdana.

Sogovorniki, s katerimi smo se pogovarjali v okviru projekta PoljaMoči, so pogosto izpostavljali občutek odgovornosti, ki spremlja prevzemanje kmetije. Ena izmed sogovornic je povedala: »Ti si tu od nekoga drugega dobil kmetijo v upravljanje in najhuje je to, da ne boš izpolnil pričakovanj, da boš kakšno stvar narobe naredil /.../ enostavno, da ne bo tako, kot je bilo prej, pa četudi boš izboljšal. 'Ja, saj smo včasih tako delali, dajte pa še vi.'«

Posebne izzive lahko doživljajo tudi posamezniki, ki se na kmetijo priselijo. Spoznavajo novo okolje, nove navade in utečene načine dela, pri čemer je pomembno, da obstaja prostor za medsebojno prilagajanje. Ena od udeleženk fokusne skupine je to opisala takole:

»/.../ sicer je predvsem težko, da prideš na kmetijo, ki ima že svoj ustaljen sistem, kot nek partner, partnerica nekoga, navašen povsem drugačnih stvari, mogoče tudi drugačnih tradicij in si potem prisiljen sprejeti v bistvu sistem, ki že je, ker je tako trden in prepričan, da je dober, da nekako niti ni tega prostora, da bi se dalo komu priložnost, da mogoče vnese tudi kaj svojega in dostikrat se tudi to potem odrazi v nekih stopnjevanjih odnosov.«

V pogovorih se je pogosto pojavljala tudi tema komunikacije. Sogovorniki so poudarjali, da težave velikokrat ne nastanejo zaradi velikih sporov, temveč zato, ker se o pomembnih stvareh ne pogovorijo pravočasno.

»Predvsem to se mi zdi, da se ne znamo pogovarjati, da ne znamo komunicirati, da se je včasih zelo težko nekako ustaviti in si povedati, stvari pa se kopičijo in potem eskalirajo v kakšnih malih stvareh.«

Dobra komunikacija je pomembna tudi za delitev dela in prenos znanja med generacijami. Ena od sogovornic je opozorila, da mlajši družinski člani včasih ne dobijo dovolj priložnosti za učenje in prevzemanje odgovornosti. Omenja na primer, da pogosto opaža, da se mlade ženske včasih sploh ne naučijo kuhati, ker mame v kuhinji nerade spustijo vajeti iz rok.

Odnosi med generacijami lahko vplivajo tudi na odločitve mladih glede prihodnosti na kmetiji. Nekateri sogovorniki opažajo, da se mladi zaradi dolgotrajnih napetosti raje odločijo za zaposlitev zunaj kmetije. Po drugi strani pa lahko mlajši negotovost občutijo tudi, kadar niso prepričani, kakšna bo prihodnost kmetije. Ena od sogovornic je opisala primer, ko starejša generacija ob sporih omenja možnost prodaje kmetije, kar pri mlajših vzbuja občutke negotovosti in potrebo po nenehnem dokazovanju.

Dodaten izziv predstavlja skrb za starejše družinske člane in soočanje z boleznijo. Na številnih kmetijah skrb za ostarele svojce še vedno poteka predvsem doma. Ena od sogovornic je opozorila, da to pogosto pomeni dodatno breme za ženske: »/.../ pa še ena stvar je zelo zanimiva, ker se sedaj veliko govori o dolgotrajni oskrbi in je kar nekako avtomatsko predvideno, da bo ženska na kmetiji poskrbela za starejše člane družine, po navadi za starše od moža. Torej poleg tega, da je mama, žena, kmetica, dobi še naloge neke medicinske sestre in skrbnice.«

Družinski in medgeneracijski odnosi so eden najpomembnejših virov moči na slovenskih kmetijah. Prinašajo oporo, pomoč pri vsakdanjih opravilih, prenos znanja in občutek pripadnosti. Hkrati pa lahko zaradi tesne povezanosti družinskega in delovnega življenja postanejo tudi vir obremenitev. Zato je pomembno negovati odprto komunikacijo, medsebojno spoštovanje in pripravljenost na sodelovanje. Kadar se pojavijo težave, pa je koristno poiskati podporo in pomoč, saj so dobri odnosi pomemben temelj dobrega počutja posameznikov in uspešnega razvoja družinskih kmetij.

